

8. Форми навчання в школі: кн. для вчителя / Ю. Мальований, В. Римаренко, Н. Вороніна та ін. ; за ред. Ю. Мальованого. Київ : Освіта, 1992. 160 с.

9. Харіна О. О. Веб-квест як сучасна технологія навчання на уроках літератури. *Роль українознавства у вихованні національної свідомості та достоїнства нової генерації українців* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (14-15 листопада 2013 року). URL: http://www.confcontact.com/2013-rol-ukrainovedeniya/6_harina_web.htm

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ ШКОЛЯРА

Марина Бевз, здобувач вищої освіти ступеня бакалавра

*Науковий керівник: В. В. Сахацька, кандидат педагогічних наук,
старший викладач*

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES AS A MEANS OF FORMING STUDENT'S WRITTEN SPEECH

Maryna Bevz, bachelor's student.

*Supervisor: Victoria Sahatska, PhD in Pedagogics, Senior Lecturer
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University*

Анотація. У статті досліджено застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови. Теоретична значущість дослідження полягає в дослідженні історичної розробки ІКТ для навчання, а також планування та проведення уроків з включенням ІКТ. Технології XXI століття дозволяють більш широко залучити учнів до уроку, мотивувати до вивчення нового, а також спонукати до критичного та аналітичного мислення.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, інновації,

Abstract. *The article investigates the application of information and communication technologies in Ukrainian language lessons. The theoretical significance of the study lies in the study of the historical development of ICT for learning, as well as planning and conducting lessons with the inclusion of ICT. 21st century technologies allow to involve students more widely in the lesson, motivate them to learn something new, and encourage them to think critically and analytically.*

Keywords: *information and communication technologies, innovations, competence, computerization, multimedia lesson.*

Для поглиблення виховного та розвивального характеру навчально-пізнавальної діяльності на уроці вчителю необхідно створити умови для включення учнів у ситуації, в яких вони повинні доводити власну думку, наводити аргументи, докази, ділитися своїми знаннями з іншими, допомагати іншим, коли в них виникають труднощі, знаходити не одне рішення, а декілька, вільно вибирати завдання різноманітного характеру, урізноманітнювати діяльність.

На сьогодні основні методичні інновації пов'язані із застосуванням інтерактивних методів навчання. Тож, як бачимо, процесу навчання необхідна напружена розумова робота дитини та власна активність під час такого процесу. Процес навчання – це робота, в якій учням необхідно думати, розуміти, мислити, шукати ту інформацію, яка потрібна, відтворити на практиці в певних умовах та вміти сформулювати висновок і відстоювати власну думку. Все це можливо отримати за допомогою інтерактивного навчання.

Але розуміти ці технології мало, важче їх організувати на уроці. Кожен вчитель має закласти певний фундамент у навчанні дітей, тобто уміння і бажання навчатися. Тому перед уроком вчитель має продумати як побудувати урок, зацікавити учнів новим навчальним матеріалом, позитивно вплинути на їх почуття і мислення, спонукати учнів до самостійних пошуків і роздумів.

Згідно із Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти інформаційно-комунікаційна компетентність учня визначається як здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних і суспільно значущих ідей [Державний стандарт освіти 2018].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій під час уроків української мови – один із основних напрямів роботи сучасної освіти. Під цим варто розуміти передачу учням знань за допомогою комп'ютерної техніки та відповідних програм.

Існує декілька поглядів науковців на дефініцію поняття «інформаційно-комунікаційна компетентність», якою має володіти вчитель для належного проведення уроків.

Зокрема, С. Литвинова окреслює це як «здатність вчителя-предметника орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства» [Литвинова 2011: 7].

А. Єлізаров розуміє це як «сукупність знань, умінь і досвіду, причому саме наявність досвіду є визначальною стосовно виконання професійних функцій».

Можемо виокремити ряд переваг уроків, на яких впроваджуються ІКТ. По-перше, зміна формату навчання. ІКТ на уроці дозволяють перейти від традиційної класно-урочної системи, де учень є пасивним учасником навчання, до такої, що залучає сприйняття інформації, знайденої у інформаційному просторі. По-друге, це сприяє розвитку критичного мислення. Учні є більш мотивованими, заохоченими до індивідуального пошуку, тому розвивається прагнення застосувати всі набуті знання на практиці. По-третє, знання формуються завдяки залученню різних каналів сприйняття. Науковці довели, що майже 50% інформації засвоюється зорово, натомість за допомогою слухового аналізатора – лише 20%.

Мабуть, одним з найбільш складних завдань виступає забезпечення готовності педагогічних кадрів до вибудовування ієрархії інноваційних цілей

забезпечення якості на рівні освітнього процесу, навчальної дисципліни, навчальної теми, навчального заняття в компетентнісному форматі. У результаті повинна бути створена авторська система забезпечення якості викладання навчальної дисципліни, що вимагає інноваційних змін і технологічне забезпечення реалізації дошкільної, початкової, основної та загальної середньої освіти. Важливо розвивати у педагогів уміння проектувати, відбирати і ефективно використовувати інноваційні освітні технології (модульного навчання, проектного навчання, розвитку критичного мислення, діалогові, ігрові, розвитку партнерства та співпраці, технології майстерень, технології case-study, дистанційні, телекомунікаційні, мультимедійні технології та ін.). Особливо актуальним є оволодіння технологіями організації самостійної роботи учнів з використанням електронних освітніх ресурсів, проектування контенту електронних УМК, електронних освітніх видань в системі Course - Lab і Moodle .

Одним із результатів навчання та виховання має стати готовність дітей до оволодіння сучасними комп'ютерними технологіями та здатність актуалізувати отриману за їх допомогою інформацію для подальшої самоосвіти. Для реалізації цих цілей виникає необхідність застосування вчителем інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховному процесі.

Головна мета впровадження ІКТ – поява нових видів навчальної діяльності. Використання персонального комп'ютера, мультимедійних програм та пристроїв дозволяє змінити викладання шкільних дисциплін, оптимізувати процеси розуміння, запам'ятовування та засвоєння учнями навчального матеріалу, підвищивши тим самим мотивацію навчання та ефективність уроку, а також забезпечуючи реалізацію навчання, вдосконалюючи форми та методи організації навчально-виховного процесу.

Використання ІКТ на різних уроках у школі дозволяє перейти від пояснювально-ілюстрованого способу навчання до діяльнісного, при якому дитина стає активним суб'єктом навчальної діяльності. Це сприяє усвідомленому засвоєнню знань учнів.

Комп'ютер дозволяє вчителю значно розширити можливості надання різного типу інформації. При дидактично правильному підході комп'ютер активізує увагу учнів, посилює їхню мотивацію, розвиває пізнавальні процеси, мислення, увагу, уяву та фантазію.

Нові інформаційні технології навчання мають і певні дидактичні можливості:

- джерело інформації;
- підвищують рівень наочності;
- організовують та спрямовують сприйняття;
- найповніше відповідають інтересам та запитам учнів;
- створюють емоційне ставлення учнів до навчальної інформації,

позитивну мотивацію;

- додатковий матеріал, що виводить межі обов'язкового рівня [Інноваційні технології].

Впровадження інформаційних технологій у навчальний процес розглядається:

- не як ціль, а як ще один спосіб розуміння світу учнями;
- як джерело додаткової інформації з предметів;
- як спосіб самоосвіти вчителя та учнів;
- як можливість реалізації особистісно – орієнтованого підходу у навчанні.

Використання нових ІТ на уроках із розвитку писемного мовлення дає переваги перед стандартною системою навчання в такому:

- підвищується інтерес; мотивація навчальної діяльності;
- здійснюється диференційований підхід;
- кожен учень стає суб'єктом процесу навчання;
- за той самий проміжок часу обсяг виконаної роботи набагато більший; полегшується процес контролю та оцінки знань;
- розвиваються навички навчальної діяльності (планування, рефлексія, самоконтроль, взаємоконтроль).

Впровадження інформаційних технологій ґрунтується на обліку наступних

вікових особливостей учнів. У школі поступово відбувається зміна провідної діяльності дитини з ігрової на навчальну. Використання ігрових можливостей комп'ютера разом із дидактичними дозволяє зробити цей процес більш плавним. При цьому весь обов'язковий навчальний матеріал перекладається в яскраву, захоплюючу, з розумною часткою ігрового підходу, мультимедійну форму з широким використанням графіки, анімації, зокрема інтерактивної, звукових ефектів та голосового супроводу, включенням відеофрагментів.

Використання комп'ютерів перспективне, оскільки: підвищує ефективність проведення уроку; організовує режим індивідуального опитування; посилює інтерес учнів до уроку.

Сучасний мультимедійний урок будується за такою ж структурою, як і традиційний: актуалізація знань, пояснення нового матеріалу, закріплення, контроль. Використовуються такі самі методи: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий та інші.

Засоби мультимедіа дозволяють забезпечити кращу, іншими технічними засобами навчання, реалізацію принципу наочності, якому належить чільне місце у освітніх технологіях. Застосування мультимедійних презентацій дозволяє зробити уроки більш цікавими і динамічними, включає в процес сприйняття не тільки зір, але й слух, емоції, уяву, полегшує процес запам'ятовування учнями, що вивчається, допомагає «занурити» учня в предмет вивчення, створити на уроці ілюзію співприсутності з об'єктом, що вивчається, сприяти становленню об'ємних і яскравих уявлень.

Більше того, презентація дає можливість вчителю самостійно скласти навчальний матеріал виходячи з особливостей конкретного класу, теми, предмета, що дозволяє побудувати урок так, щоб досягти максимального навчального ефекту. Під час розробки презентації враховується, що вона:

- швидко і зрозуміло зображує речі, які неможливо передати словами;

– викликає інтерес та робить різноманітним процес передачі інформації;

– посилює вплив виступу.

Використовувати презентацію можна на всіх етапах уроку. Це і під час актуалізації знань, і за пояснення нового матеріалу, і закріплення.

Використання програм-презентацій допомагає психологічно комфортно почуватися учням під час уроків. Можна неодноразово повертатися до будь-якого слайду презентації, вникаючи у всі тонкощі уроку.

Використання багатих графічних, звукових та інтерактивних можливостей комп'ютера створює сприятливий емоційний фон на заняттях.

Таким чином, полегшення процесу сприйняття та запам'ятовування інформації за допомогою яскравих образів – це основа будь-якої сучасної презентації. Методична сила мультимедіа якраз і полягає в тому, що учня легше зацікавити та навчити, коли він сприймає узгоджений потік звукових та зорових образів, причому на нього виявляється не лише інформаційний, а й емоційний вплив.

Практика дозволяє виділити такі найефективніші прийоми застосування інформаційно-комунікаційних технологій у розвитку писемного мовлення школярів:

- ігрова діяльність;
- створення позитивних емоційних ситуацій;
- робота у парах;
- проблемне навчання;

Мета мультимедійної презентації – донести інформацію в наочній формі, що легко сприймається. Мультимедійні презентації можуть використовуватись для:

1. Пояснення нової теми.
2. Контроль знань
3. Як засіб подання інформації
4. Створення проблемної ситуації

Використання ІКТ дозволило вчителям вирішити дві проблеми - використання набору дидактичних ігор, що охоплюють всі основні теми навчальної програми. У більш короткі терміни можна вирішити такі завдання, як поповнення словникового запасу, формування граматичного ладу мовлення, зв'язного мовлення, заповнення прогалин у розвитку звукової сторони мови, розвиток орфографічної пильності, що сприяє підвищенню грамотності. В учнів підвищується інтерес до процесу навчання, розвивається навичка самоконтролю та самостійної діяльності. У своїй роботі вчителі намагаються використовувати такі форми та методи навчання, які дозволяють розвивати у дітях особливі якості розуму: спостережливість, вміння зіставляти та аналізувати, знаходити зв'язки та залежності, закономірності.

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови – одне із пріоритетних завдань. Як бачимо, вони значно розширили можливості освітнього процесу, адже інформація передається за допомогою кольору, графіки, звуку, цифрової відеотехніки. Комп'ютерна техніка є досить привабливою для дітей ХХІ століття, відтак формується мотивація та заохочення до навчального процесу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogostandartu-pochatkovoyi-osviti>
2. Інноваційні технології. Навчання раннього читання за методикою Г. Домана. URL: <http://romny-dzvinochok.com.ua/metodichna-skarnichka/inovacijni-tehnologi/navchannja-chitannju-za-metodikoju-glena-domana.html>
3. Литвинова С. Г. Інформаційно-комунікаційні компетентності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2011. № 5. С. 6-10. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/komp_2011_5_3.pdf